

LEENBOEK VAN DE HEER VAN RUMST AANGAANDE LEENGOEDEREN GELEGEN TE RUISBROEK OMTRENT DE SINT-ANNAHOEVE, GENAAMD RIJMENANTSHOEVE

Leengoederen waren goederen waarvan het eigendomsrecht opgedeeld was in stukken: het direct eigendomsrecht, dat bij de eigenaar bleef, en het gebruiksrecht, dat "ten erfelijken titel" werd afgestaan.

Grote lenen werden meestal hoofdlenen of volle lenen genaamd. Zij werden op hun beurt onderverdeeld in volg- of achterlenen.

De uitgever van het leen of de leenheer bleef eigenaar van het goed en vervreemde dus enkel het vruchtgebruik ervan. Hij moest in alle omstandigheden zijn leenman beschermen en hem het bezit van zijn leen verzekeren. Bij ontrouw had hij het recht het leen terug te nemen.

Wie in het bezit kwam van een leen noemde men de leenman, leenverheffer, erfman of "bezetman". Van zodra hij in het bezit kwam van zijn leengoed moest hij aan zijn leenheer hulde brengen, dus hem erkennen als uiteindelijke eigenaar, zweren hem trouw te zijn en zijn zedelijke en stoffelijke belangen te verdedigen.

Bovendien was hij verplicht bij zijn inbezitstelling of verhef aan zijn leenheer een "hergewei" te betalen, wat meestal overeenkwam met de waarde van een jaaropbrengst van het betrokken goed.

Al wat het leengoed aanbelangde moest voor de leenheer zelf, meestal vertegenwoordigd door een "stadhouder", en voor de gelijken, dus voor andere leenmannen van dezelfde heer, ook "laten" genoemd, behandeld worden. Meestal werden hiervoor diegenen aangesteld die de grootste lenen in bezit hadden. Een dergelijk bestuur noemde men een leenhof.

Alle handelingen van dit hof werden genoteerd in een "leenboek", hetwelk bijgevolg als een soort primitief kadaster fungeerde. Wat niet in deze boeken stond, en waarvoor men dus ook geen rechten had betaald, was niet rechtsgeldig. Men noteerde hierin: verkopingen van grond; giften onder levenden (met wermender hand), overeenkomsten tussen erfgenamen aangaande de verdeling van een nalatenschap of erfdelingen (met de dode hand); erfrenten of hypotheken.

De geplogenheden die dienden gevolgd te worden bij een verhandeling van een leen werden vastgesteld in de "costuymen" of gewoonterecht. Zo ook te Rumst, waar deze costuymen na de troebele tijden van de godsdienstoorlogen werden opgetekend door secretaris Cornelis Bals. Zij geven ons exact weer waaraan ieder zich te houden had:

- Wanneer een leenrente of leengoed van de ene hand in de andere over gaat door successie (vererving) of transport (verkoop), moet de verkrijger van het leengoed of de rente dit komen verheffen.
- Wanneer een leengoed of leenrente, bij successie of bij transport, in diverse handen komt, moet elk zijn part verheffen.
- Wanneer een leengoed bij testament onverdeeld komt in broeders en zusters handen, moeten zij dit gelijkelijk komen verheffen, stellende een van hen daarop als sterfman.
- Wanneer de sterfman overlijdt, moeten de andere broeders en zusters het leengoed opnieuw verheffen, en daarop een van hen als sterfman stellen.
- Indien een van de broeders en zusters sterft zonder kinderen, en hun deel over gaat op de andere broeders en zusters, zijn dezen gehouden dit deel te komen verheffen.
- Indien iemand van de broeders of zusters zijn deel verkoopt aan een van de andere broeders of zusters of aan een vreemde, moet de verkrijger dit deel verheffen.
- Indien een van de broers of zusters bij overlijden kinderen achterlaat, zijn die kinderen gehouden dat deel van de broeder of zuster te komen verheffen.
- Vermits geen leengoed mag komen in handen van alle broeders of zusters dan door testament of octrooi, volgens de ordonnantie door de hertog van Brabant uitgegeven op 20 maart 1420, is elk van hen gehouden zijn/hun deel te komen verheffen als gespleten lenen. Wanneer zij echter verklaren dat zij dat leengoed bij erfdeling over laten aan een van hen, om het niet te laten komen tot splitsing, wordt dat leen verheven in broederlijke en zusterlijke rechte; indien de broeders en zusters binnen acht of tien jaar niet over gaan tot scheiding en deling zijn zij gehouden elk hun deel in dat leengoed te komen verheffen.
- Indien een leengoed bij successie of bij transport komt in handen van twee, drie of meer personen, maar er geen broederlijke of zusterlijke rechten scheiding of deling speelt, moet elk persoon in rechte verheffen.
- Wanneer een bedde scheidt (akkoord, bij een 2de huwelijk, met de voogden van de weeskinderen uit het eerste huwelijk), moet de successeur het leen verheffen dat komt van de zijde van de aflijvige, zelfs indien de langstlevende dat blijft bezitten in tocht (vruchtgebruik); de langstlevende moet in dat geval de naakte tocht verheffen met een half hergeweide.
- Wanneer een bedde scheidt moeten de successeuren de helft van de geconquesteerde lenen komen verheffen al is 't zo dat de langstlevende die blijft bezitten in tocht, en de langstlevende is gehouden de tocht te komen verheffen met een half hergeweide.
- Wanneer de bezitter van leengoed sterft, of het leen verkoopt, moet de successeur of de koper dat leen komen verheffen binnen de zes weken, op pene (boete) van zes ponden artois en binnen de zes weken na het voorschreven verhef daarvan binnenbrengen denombrement (beschrijving), ook op pene van zes ponden artois.
- Wanneer men een insuffisant denombrement binnenbrengt geldt dit als niet overgebracht.

- Tussen de leenheer en de vazal kan er geen verjaring optreden aangaande het te betalen hergeweide, ook niet wanneer tussen de leenheer en de vazal nog geen devoir van denombrement is gedaan van 't laatste verhef.
- De vazal verbeurt zijn leen en ook de penning van de belasting, wanneer hij dat verkoopt of belast voor incompetente rechter, zonder octrooi.
- Elke belasting van leengoed ingevolge testament, octrooi, of vererving moeten verheven worden, zelfs indien zij gekweten zijn voor het verhef.
- Wanneer broeders en zusters het leengoed dat zij verheven hebben bij octrooi en testament in broederlijke en zusterlijke rechte scheiding en deling twee, drie of meer jaren alzo hebben bezeten en dat dan elk zijn deel verkoopt, moet elk zijn deel verheffen.
- Alle lenen die bij scheiding en deling of bij verkoping gespleten worden, moeten gespleten blijven en elk moet zijn deel verheffen.
- Ieder die recht wil pretenderen op leengoed of een leenrente, moet zich hofweerdig maken door verhef en de eerste verheffer heeft de possessie (bezit).
- Wanneer iemand in een koop leengoed en cijnsgoed verkoopt, gezamenlijk belast met een rente of renten, welke op het leengoed niet verheven zijn, en komt te vernemen dat die rente of renten mede bezet staan op het leen, dan is dit leen verbeurd en de rentheffer heeft maar voor zijn hyptheek het cijnsgoed.
- Wanneer iemand een leengoed verheft tot zijn behoef en daarop een ander als sterfman stelt, blijft die niet langer erkend als sterfman ten behoeve van de voorschreven verheffer dan tot dezes overlijden.
- Alle procuratiën die niet zijn gepasseerd voor leenmannen zijn van generlei waarde in dit leenhove.

Volgens deze costuymen werden alle handelingen in het leenboek van de St.-Annahoeve geregistreerd.

Als stadhouders worden hierin vernoemd:

- Baptiste Van Ophem: 1582 - 1595
- Caerle Van de Wiele: 1612 - 1635
- Hendrick Verhasselt: 1687 - 1700
- Jacques Maes: 1731 - 1733
- Jan Frans Rossaert: 1758
- Joseph Adrianus Aerts: 1761 - 1781

Achterlenen die te leen gehouden worden van de erfgenamen sal. des heren van schoot, ter cause van een vol leen, gelegen onder Ruisbroeck omtrent Sint-Annahoeve, genaamd Rijmenantshoeve, te leen gehouden van de heer van Rumst.

De navolgende vijf achterlenen, gelegen onder Ruisbroeck omtrent Sint-Annahoeve, worden te leen gehouden van de erfgenamen wijlen heer Ghijsbrecht Van Bronchorst, in zijn leven ridder en heer van Schoot ter cause van een vol leen aldaar ook gelegen, de voorz. erfgenamen toebehorende, genaamd Rijmenantshoeve, te leenroerende van de heer van Rumst.

I. Eerst een gemet bos onder Ruisbroeck voorz, gelegen op d'een zijde Hendrik Van Hovebos, overzijde de Labbeke, d'andere zijde de voorz. erfgenamen van de heer van Schoot.

Tot het voorz. gemet bos is gekomen Jan Thijs bij koop gedaan tegen Gillis Magnus tot behoef en als gemachtigd van heer Martin Della Faille, baanderheer van Nevele etc., en de voorz. Jan Thijs heeft 't zelve ontvangen en verheven naar leenhofs recht op de 30ste augustus 1595.

Actum corum Baptista Van Ophem, stadhouder van de voorz. erfgenamen, Cornelis Fiermans en mr. Carel Bogaerts, mannen van leen.

De 20ste februari 1596 compareerde voor de voorz. Baptista Van Ophem, stadhouder, en voor Cornelis Fiermans, nu Coenraet Van Halen, en heer Rombout Huens, mannen van leen, de voorz. Jan Thijs, gemachtigd als voren, blijkende bij procuratie gepasseerd voor mr. Cristiaen Van den Wiele, notaris, op de 16de november 1595. Heeft het voorz. gemet bos opgedragen in handen van voorz. stadhouder met vertijdenisse naar stijl tot behoef van sr. Guillame Maes.

Daarna, op de 25ste mei 1596, is de voorz. Guillame Maes bij machte van de voorn. opdracht in 't voorz. gemet bos gegoed en geërfd mits voorgaande prestatie van eede van getrouwheid naar 's leenhofs reede.

Actum coram jonkheer Jan Baptist Keermans, mr. Philips De Busquerij en Cornelis Fiermans, mannen van leen, ten dage en jare voorz. en is de voorn. Guillam Maes voor sterf- en bezetman bekend. Obijt heer Guill. Maes 12 november 1616.

Mits de voorz. aflijvigheid heeft sr. Jan De Bot, man en momboir van juff. Lucia Maes, dochter van de voorn. heer Guill. Maes, verheven in broederlijke en zusterlijke rechte het voorz. gemet leen en heeft dienvolgens gedaan de behoorlijke eed naar 's leenhofs recht als bezet- en sterfman van de voorz. hove, oude 53 jaar, actum ter presentie van jor. Fransois Sandelin, heer van Herenthout, jor. Adolf Van Heesvelde en Cornelis Fiermans, mannen van leen, en mij, Caerle Van den Wiele, als stadhouder van de voorz. hove. Den 3de meert 1617. Obijt Jan De Bot in meert 1620.

Overmits de aflijvigheid van sr. Jan De Bot heeft juffr. Lucia Maes, zijn weduwe, 't voorz. gemet leenbos verkocht aan jr. Aernout Schuyl, wonende te Brussel, oud 18 jaar, dewelke de eed van getrouwheid naar des leenhofs rede gedaan heeft in handen van mij, Caerle De Wiele, stadhouder, van Jan Lelieboom heer Jeronimussone en Hendrik Servranck, mannen van leen, en is de voorn. Schuyl gesteld sterfman en bezetman van de voorz. goede. 15 december 1620.

't Voorz. gemet heeft bij koop jonkheer Peeter Immelot en heeft 't zelve verheven en voor sterfman en bezetman jr. Jan Francisco Immelot oud ... jaren, den ... betaald voor 's herenrecht 15 gulden.

Op de 14de september 1672 heeft jr. Jan Antoon Immelot in de naam van zijn vader, Hendrik, het voorz. gemet leen verheven, blijvende bezetman en sterfman, en heeft de eed van trouw gedaan en betaald voor des heren recht 16 guldens.

Op de 18de februari 1675 is dit voorz. gemet overgedragen aan Niclaes Van Camp, gesteld voor bezetman, en Adriaen Van Camp, zijn zoon, voor sterfman, heeft gedaan de eed van trouwe en betaald voor 's heren rechte.

Deze 17de februari 1687, mits de dood van wijlen Niclaes Van Camp, heeft Jan Van Camp Niclaessone, als erfgenaam, bij kavelinge zijn zelve gesteld als bezetman ten respecte van 't voorz. gemet bos, present Hendrik Verhasselt als stadhouder, Peeter Coeck en Segher Pletincx, ontleende leenmannen van zijn eerw. de abt van St.-Bernaerts, mij present als griffier van Puurs et satisfecit de kleine hofsrechten, attestor De Lannoy 1687.

Deze 2de dag van oktober 1687 is tot het voorz. gemet bos bij koop gekomen sr. Jan Coman en juffr. Barbara Verhulst, zijn huisvrouw, en daarin gegoed voor Hendrik Van Hasselt als stadshouder, Adriaan Van Camp, Peeter Coeck, Jan Van Cuysbroeck en Guilliam Berckmans, respectieve leenmannen van de edelen heer de Rossy als ontleende leenmannen uit de leenhove van zijne eerw. de abt van St.-Bernaerds onder Puurs en dat op de conditiën in de voorz. goedenisbrief nader gespecificeerd, waartoe om korthedswille mits deze gerefereerd wordt, en heeft dezelfde Cooman 't voorz. leen verheven en voor sterfman en bezetman gesteld Cornelis Cooman, zijn zoon, oud omtrent de 20 jaren. Actum deze 3de oktober anno ut supra, present pr. Coeck en Jan Cuysbroeck, ontleende leenmannen ut ante, ten overstaan en bijwezen van Hendrik Verhasselt als stadshouder, mij present als secretaris De Lannoy .

Op heden 8ste november 1758 is gecompareerd jr. Jan Baptist Verdickt en heeft mits de dood van de voorn. Cornelis Cooman het voorz. stuk land, groot een gemet, te leen verheven, heer en hof voldaan, stellende daarop voor sterfman en bezetman zijn zelve pro indiviso tussen hem en zijn broer Cornelis Verdickt en alzo in broederlijke liefde als aan dezelfde beiden onder andere toekomende en competerende bij scheiding en deling tussen juffr. Catharina Wouters, wed. sr.

Gillis Cooman cum suis. Op 9 januari 1758 voor de not. J.F. Van den Broeck present getuigen binnen de stad Mechelen gepasseerd.

Actum Antwerpen dato ut ante coram Joannes en Petrus Lathouwer, leenmannen ten overstaan van Jan Francois Rossaert als stadshouder, en mij present als griffier Petrus De Meester. Solvit voor het verhef 12 g., voor 't klein recht als bezetman 2 g.

Op heden de 27 september 1770 voor de heer Josephus Adrianus Aerts, stadshouder, Hendrik Segers en Hendrik Janssens, leenmannen van deze hove compareerden Rombout Stallaerts, als tot het gene nabeschreven gemachtigd van d'heer Petrus Josephus Angelus Everaert cum suis bij manuale procuratie van date 25 september 1770, alhier gezien, welke comparant heeft alsnu uit kracht zijne onwederroepelijke procuratie het voorz. gemet land verheven pro indiviso zo ten behoeve van de voornoemde heer Petrus Josephus Angelus Everaert, item ten behoeve van d'heer Jac. Joan. Diericxsens als van hunne andere medehoirs en erfgenamen ten sterfhuize van Joannes Baptist Verdickt, overleden binnen Ruisbroeck; aan de gemelde comparants constituenten competerende bij dode van wijlen Joannes Baptist Verdickt, hun oom en oudoom, en voorts bij zijn testament gepasseerd voor de voornoemde stadshouder in kwaliteit van notaris op 3 dec. 1766 present getuigen, stellende hij comparant hier op pro indiviso voor sterfinan de heer Petrus Josephus Angelus Everaerts en zijn zelve voor besetman die gedaan heeft de eed van trouw en satisfecit 'toirc. als stadshouder J.A. Aerts. Vrome 12 g. Hiervan akte uitgegeven op zegel van een gulden.

II. Item een ander gemet land gelegen onder Puurs omtrent de voorz. St.-Annahoeve op d'een zijde van de voorz. erfgenamen des heren Schoot, op d'ander zijde de beke overeinde Cornelis Estusi, groot.

Tot het voorz. gemet bos is gekomen Joos Be Bommer wonende te Eikervliedt bij koop gedaan tegen Jan Verbruggen alias De Decker en heeft de zelve De Bommer 't voorz. gemet bos verheven en is daarin gegoed naar leenhofs recht op de 28 mei 1587. Actum coram Francois Van Halen en Jan Peperman, mannen van leen en is deselve De Bommer bekend als sterf en bezetman.

Joos Renard alias De Bommer van Guilliam Drossaert schout van Ruisbroeck apud in meert 1620.

Overmits d'aflijvigheid Joos Drossaert heeft Anthonis Steemans, wonende te Blaasveld, als man en mombere van Anna Vloeberchs ook ter wijlen Lysbeth Drossaerts zo zij bij scheiding tussen des voorz. Jooskinderen gemaakt, verheven 't voorz. leen en heeft dezelve Anthonius de behoorlijke eed als leenman gedaan en is als sterfman en bezetman te boeke gesteld, ter presentie van Guilliam Van Drossaerts des voorz. Joossonne en executeur van zijn sterfhuis,

Josse Hillema, mannen van lenen en mij Caerel Van de Wiele stadshouder den zesden Juni 1620

Op de 30 st. augustus 1672 heeft Hendrik Steemans dit voorz. gemet bos verheven in broederlijke en zusterlijke rechte en heeft de eed van trouw en heeft zijn zoon Anthoni Steemans tot sterfman en bezetman en heeft betaald voor het herenrecht 12 gls.

Op de 5 de. dag van mei 1692 is Jacob De Bruyn Janssone tot dit voorz. leen gekomen bij koop tegen d'erfgenamen van Hendrik Steemans; welke voorz. De Bruyn 't voorz. leengoed heeft verheven en daarin wettelijk gegoed zo 't zijne behoefte van Barbara De Laet zijn huisvrouw; present Hendrik Verhasselt als stadshouder, Peeter Coeck, Jan Cuysbroeck Guilliam Berckmans vervangende Jan Cooman en respectieve leenmannen zo van mijnheer de Rolly ontleende van zijn eerw. van St. Bernaerds als heer van Puurs.

Heeft betaald voor het verhef 10 guldens en heeft de voorz. De Bruyn op dit voorz. leen zijn zelve gesteld voor sterfman en bezetman mij t'oircon. als griffier De Lannoy 1692.

Op heden deze 4de dag van december 1733 zo is Jacques De Bruyn Janssone tot dit voorz. leen gekomen bij koop volgens kontrakt daarvan zijnde de dato 20 maart 1700, de date 20 febr. 1711, de date 11 Juli 1711, de date 16 maart 1711, de date 15 april 1711, de date ende leste kontrakte daar van zijnde de date 22 februarie 1731, welke voorz. kontrakte zijnde gepasserd voor de notaris A. Verheyden, tegen de erfgenamen van Barbara De Laet, zijn eerste huisvrouw ... mits de dood van de voorz. De Bruyn zo is tot voorz. leen gekomen Helena Maes zijn tweede huisvrouw welke voorz. Helena Maes het voorz. leengoed heeft verheven en daarin wettelijke gegoed zo te behoeven van haar kinderen van wijlen Jaques De Bruyn, voor stadshouder Jaques Maes, leenmannen Jan Maes, Peeter Speechaert, Jasper Segers respectieve leenmannen als ontleende leenmannen uit den leenhoeve van zijne eerw. abt van St. Bernardus ... Guilliam Verheyden.

Op de 4de december 1733, mits de dood van Jacques De Bruyn zo heeft Helena Meeus verheven het voorz. leen, stellende voor sterfman Hendrik Janssens haar tegenwoordige man en voor bezetman de voorz. Hendrik Janssens doende hier de behoorlijke eed van trouw voor Jacques Maes stadshouder, Jan Maes, Peeter Speechaert, Jasper Segers, respectieve leenmannen, 't oorkonde als greffer Guilliam Verheyden.

Op heden den 17 december 1776 voor Josephus Adrianus Aerts, stadshouder, Hendrik Zegers en Rombout Stallaerts, leenmannen van deze hove, compareerde Peeter De Bruyn, bejaarde jongman, dewelke het voorz. gemet land over de dood van Hendrik Janssens, zijn stiefvader, alsnu 't zijn behoefte heeft verheve, aan hem competeerde bij kaveling, scheiding en deling tegen Maria De Bruyn, zijn zuster, aangegaan en gepaseerd voor wethouder van Puurs in de maand

augustus 1764, stellende hij comparant zijn zelve hier op voor sterf en bezetman, die staat in ede, et sastisfecit.

Toirconde als stadshouder J.A. Aerts stadshouder. Vroom 12-0.

Hier van actie uit gegeven op zegel van een gulden.

Op heden 24 augustus 1731 voor de heer Josphus Adrianus Aerts stadshouder, Hendrik Zegers en Rombout Stallaerts leenmannen van deze hove compareerde Maria De Bruyn, weduwe wijlen Petrus Joannes Apers, welke comparante, mits de dood van Peeter De Bruyn, haar broeder was, heeft het voorz. gemet land 't haren behoefte verheven, aan haar competerende als enige en univercele erfgename testamentaire van wijlen haar voorzeide broeder, blijkende bij testamente gepasserd voor de notaris Walraven tot Mechelen residerende, present getuigen, in date 20 april 1781, alhier gezien, stellende zij comparante haar zelve op deze leenpanden voor sterfvrouw, en Guilielmus Apers haar zoon voor bezetman, die gedaan heeft de eed van trouw, et satisfecit, t'oirkonde als stadshouder. J.A. Aerts stadshouder.

III. Item een bunder bos onder Puurs omtrent de voorz. St.-Annahoeve gelegen op d'een zijden de Labbeke op d'ander zijde Jans Van Loven goed en overeinde de voorz. erfgenamen des heere van Schoot.

Tot het voorstaande bunder bos is bij successie en versterfenisse van Rombout Estrix gekomen Anna Estrix, weduwe wijlen Jan Feermans, zijn zuster, en heeft Cornelis Feermans, haar zoon, 't zelve bunder over haar verheven, hebbende in handen van Baptist Van Ophem, stadshouder, gedaan behoorlijk en gewoonlijke eed van getrouwigheid en is over zulks gestelde en bekend als sterf en bezetman.

Actum 22 september 1582. Obijt Cornelis Feermans in oktober 1621.

Op de 15 maart 1622 heeft Jan Verpoorten Romboutsone, oud 29 jaer, gedaan de behoorlijke eed over het voorst. leen in de naam van de kinderen van de voornoemde Jan Feermans en Juffr. Anna Estrix en is gesteld oversulks bezetman en sterfman van 't voorz. leen. Actum coram mr. Josse Helema en Hendrik Servancesc, mannen van leen, en mij Caerel Van de Waele als stads-houder. Obijt Jan Verpoorten.

Op de 7de mei 1654 heeft Jasper Estrix hem gesteld als sterfman en bezetman over 't voorenst. bunder bos staande in texto deze.

Mits de dood van wijlen Sr. Japer Estrix d'oude zo heeft Nicolaes Tersago, pachter alhier, uit krachte van procuratie aan hem gegeven zo bij de heer G. Van der Meeren, item Jan Van Kiel en Jan Brandts als momber over de wesen van de voors. Sr. Jaspas Estrix, wesende de voorz. procuratie gedateerd den 3de juni 1700, verheven dit voorz. leen ten behoefte van de voornoemde constituenten, en heeft voldaan den hofsrechten naar ouder gewoonte en is gesteld

voor sterfman en bezetman Jaspas Estrix de jonge, oud 22 jaren. Datum dezer 21 juni 1700, present Hendrik Verhasselt stadshouder, Jan Coormans en Jacob De Bruyn, leenmannen, mij present als griffier De Lannoyt. Klein rechten; memorie.

Op heden de 12de juni 1761 voor de heer Josef Adrianus Aerts, stadhouder, Hendrik Segers en Franciscus Meeus, leenmannen van deze hove, is gecompareerd Hendrik Hermans uit kracht van autorisatie aan hem verleend bij Juff. Joanna Barbara Hillema, jonge dochter, zijnde de date huius, ondertekend bij dezelve, hier gezien, welke comparant heeft mits de dood van de heer Gaspar Estrix, voorgaande sterfman, de twee derde parten van het voorz. bunder land, wezende eertijds bos, alsnu verheven pro indiviso zo ten behoeve van de voorzeide Juf. Joanna Barbara Hillema, als ten behoeve van Sr. Martinus Van Kiel, stellende hij comparant daarop voor sterfvrouw de voorz. juffr. Joanna Barbara Hillema, oud 35 jaar, blijvende hij comparant bezetman, die gedaan heeft de eed van trouw.

Actum date et coram ut ante, t'oirconde als stadhouder J.A. Aerts. Taxatie bij leenmannen het voorn. 17 - 10. Hiervan acte uitgegeven op zegel van eene gulden.

Op heden de 28 meert 1768 voor de heer Josephus Adrianus Aerts stadhouder, Hendrik Janssens, Hendrik Segers, leenmannen van deze hove, compareerde Hendrik Hermans, uit kracht van procuratie aan hem verleend bij heer Petrus Hillema, inwoner der stad Mechelen, gepasseerd voor de notaris Broers tot Mechelen residerende, present getuigen, op de 5 meert 1768, alhier gezien, welke comparant heeft een derde van het voorz. bunder verheven over het verkrijg, gedaan bij de voorz. Juff. Joanna Barbara Hillema tegen d'heren Joannes en Henricus Wouters, gebroeders en heeft heer en hof voldaan.

Ten zelve dage is voor stadhouder en leenmannen voornoemd gecompareerd Hendrik Hermans, als gemachtigd als voren, welke mits de dood van de voornoemde juffr. Joanna Barbara Hillema de bovenstaande twee derde paarten van het voornoemde bunder land heeft verheven ten behoeve van d'heer Petrus Hillema sijnen heer constituent, stellende hij comparant hier op voor sterfman de voorz. heer Petrus Hillema, blijvende hij comparant alsnog bezetman et satisfecit, t'oirkonde als stadhouder J.A. Aerts.

Op heden de 1 mei 1781 voor Hendrik Hermans en Hendrik Segers leenmannen van deze hove compareerde heer en meester Joannes Carolus Nelis advokaat van zijne majesteits grote raad binnen Mechelen, in huwelijk met vrouw Clara Hillema, welke heer comparant mits de dood van d'heer Petrus Hillema, zijn schoonvader heeft ten behoeve van zijne gemelde compagne verheven zo deze item als degene hierna te boek folio sequenti, aan zijns heer comparant competerende als enig kind en erfgename van wijlen de voorz. heer Petrus Hillema, stellende hij heere comparant zo op deze als volgende item voor sterfvrouw de gemelde zijne compagne en zijn zelve als bezetsman, die gedaan heeft de eed van trouwe et satisfecit, t'oirkonde J.A. Aerts, stadhouder.

Op de 1st. februari 1731 compareerde voor Jan Meeus en Jaspar Zegher, leenmannen des leenhofs van St. Bernards binnen desen eigendommen van Puurs, hiertoe ontleend als voor Sr. Jaques Maes stadshouder van deze hove, Helena Janssens, weduwe Niclaes Tersago, uit kracht van manuale procuratie aan haar verleend bij Gaspar Estrix welke comparante heeft een derde part in 't voorz. perceel leen verheven ten behoeve van ditto Estrix, aan deselve en Juffr. Anna Catharina Brants, zijne huisvrouw, competerende bij koop tegen de kinderen en de gekwalificeerde ten sterfhuise van wijlen d'heer Gaspar Van Meiren, volgens den kontrakte de date 16 april 1723, gepasseerd voor de notaris Jacques Hullet, tot Mechelen residerende, present getuigen en waarin de voorz. sr. Estrix cum uxore op heden van ons stadshouder en leenmannen is gegoed en geërfd, blijvende dezelve hiervan alsnu sterf- en bezetman. Actum et coram ut ante, mij prescent als greffier P. Aerts 1730. Solvit voor verhef zeven gulden.

Op heden den 12 juni 1761 voor d'hr. Josephus Adrianus Aerts stadshouder, Hendrik Zegers en Franciscus Meeus, leenmannen van deze hove is gecompareerd Hendrik Hermans, uit kracht van autorisatie aan hem verleend bij juffr. Joanna Barbara Hillema, jonge dochter, zijnde de date ... ondertekend bij dezelve, alhier gezien, welke heeft mits de dood van de heer Gaspar Estrix, voorgaande sterfman, alsnu ten behoeve van zijne constituante verheven het derde part in 't voorz. perceel leen, deselve competerende bij kavelinge de date 13 april lestleden aangegaan ten sterfhuise van wijlen de voorz. Gaspar Estrix, stellende hij comparant daar op voor sterfvrouwe de voorz. juffr. Joanna Barbara Hillema, oud 35 jaar, blijvende hij comparant bezetman, die gedaan heeft de eed van trouw, actum datum et coram ut ante, t'oirkonde als stadhouder, J.A. Aerts.

Op heden 28 meert 1768 voor d'heer Josephus Adrianus Aerts, stadhouder, Hendrik Janssens, Hendrik Segers, leenmannen van deze hove, compareerde Hendrik Hermans uit kracht van procuratie aan hem gegeven en verleend bij d'heer Petrus Hillema, inwoner der stad Mechelen, gepasseerd voor de notaris Broers tot Mechelen residerende, present getuigen, op den 5de meert 1768, welke comparant heeft mits de dood van de voornoemde juffr. Anna Barbara Hillema het derdepart der voormelde perceel leen alsnu verheven ten behoeve van heer Petrus Hillema, zijne heer constituant, stellende hij comparant alsnog hierop voor sterfman den voornoemde heer Petrus Hillema, blijvende hijzelf comparant alsnog bezetman et satisfecit. 't oirkonde als stadhouder J.A. Aerts.

Op de 16 mei 1781 verheven bij heer en mr. Joannes Carolus Nelis, advokaat ten behoeven vrouwe Clara Anna Hillema, zijn compagne, sterfvrouw en bezetman als op 't voorgaande blad, coram stadhouder en leenmannen als daar bij geroepen. 't oirkonden als stadhouder J.A. Aerts stadh.

IV. Item een dagwant bos onder Puurs omtrent de voorz. St.-Anna hoeve gelegen over d'een zijde de voorz. erfgenamen des heere van Schoot over d'andere zijde Rombout Estrix over zijde Herman Verschueren.

't voorz. parcheel lands is leest verstorven op Maeyken Peeters ende heeft Peeter Monsens 't zelve over haar verheven, met belofte van waarschap ende is deselve Maeyke ter boeke bekend als sterfvrouwe ende de voorz. Monsens als bezetman. Actum coram Baptist Van Ophem, stadhouder, Gillis Van Bomken en Jan Peperman als mannen van leene op de vierde september 1585.

Prenimitier dat deze Maeyken Peeters overleden is wie hare erfgenamen zijn er al soo men verstaat dat eenen genaamden Jan Berckman wonende onder Puurs hem 't voorz. dagwant aangedragen wilt qieter hoe hij daaraan gekomen is, 't zij bij versterfenisse of bij koop.

Op den 13 september 1612 heeft Jan Berckman wonende te Puurs verheven 't voorz. leen van een dagwant land hier achter gesteld ten profijte van Jan en Catlijn Marisens en Gillis Verberct, kinderen van Joanna Verbeilen zijne huisvrouw, eertijden wed. Jan Peeters daartoe gekomen bij successie, en dit verhef is geschied in broederlijke en zusterlijke rechte van de voorz. 3 kinderen van Joanna Verbeilen en heef hieraf verklaard voor bezetman en sterfman te wezen den voorz. Jan Marissens oud 26 jaren, wonende tot Calfort, en heeft ten voorn. dage den behoorlijken eed gedaan den voorn. Berckman in den naam van Jan Marissen voorn. in handen van Carel Van De Wiele, stadhouder, ter presentie van mr. Baptist Van Ophem en mr. Huibrecht mannen van leene. actum ut supra.

Nu Gillis Verberct te Ruisbroek heeft 't bos leen verheven en ontvangen van Peeter Verheyen in de naam van Gillis Verberct hebbende den eed gedaan als sterfman en bezetman, wonende te Ruisbroek, oud 45 jaar, overmits het overlijden van Jan Maussens, zijn halfbroeder, in presentie van mij, Carel Van Wiele als stadhouder en Carlo Van Wiele de jonge en Jan Smets Michielszone, mannen van leene, op den 25 augustus 1635.

Voorz. gemet heeft mij gezeid Gillis Verberct verkocht te hebben aan Cornelis Miermans tot Antwerpen in de Nieuwstad en is deselve Meermans bezetman en sterfman 19 augustus 1654. 5 gulden voor 's hofs rechten.

Op 7 october heeft Norbertus, zoon van Cornelis Meerman aan de heer sco... de stadhouder bekend dit voorz. leen met genoeg en voldoening verkocht te hebben aan Hendrik Heyvaert van St.-Annahoeve.

Op 17 februari heeft Adriaen Sybens als erfgenaam nomine uxoris Dymphna Van Damme bij ...en mits de dood van Hendrik Heyvaerts voorz. gemet bos opgenomen en verheven ten

behoefte van Elisabeth Sybens, zijn enige dochter en erfgenaam, stellende voor sterfvrouw de zelve Sybens en voor bezetman Jacob Verdonck als man en mombler van voorz. Elisabeth.

De post mits d'absentie van voorz. Jacob Verdonck zo heeft den voorz. Adriaen Sybens zijn zelve gesteld als bezetman en gedaan de behoorlijke eed van hulde manschap etc. in handen van Hendrik Verhasselt als stadhouder, present Peeter Coeck en Jan De Prost en Seger Cletincx, ontleende leenmannen van zijne eerw. den abt van St. Bernaerts et satisfecit de hofsrechten en 't verhef, mij present als greff. van Puurs.

Solv. boven 't verhef 5 guldens.....attestor De Lannoye, sr. 1687.

Op den 23ste dag van mei 1689 heeft Machiel Van Boom, schipper tot Brussel, oud omtrent de ... jaren 't voorz. perceel bos te leen bij koop overgenomen van Adriaen Sybens, Dymphna Van Damman, zijn huisvrouw en vervolgens 't zelve verheven in broederlijke rechte, stellende zijn zelve voor sterf- en bezetman. Tot dien heeft den selve gedaan den eed van trouwe, hulde en manschap in handen van Hendrik Verhasselt als stadhouder, present Jan Cooremans leenman van dezen leenhove van Rijmenant, item Peeter Coeck, Guilliam Berckmans en Gaspar Peeters, ontleende uit den leenhove van den eerw. heere prelaat van St Bernards in zijn leenhove tot Puurs, et satisfecit de hofsrechten, mij present als secretaris 68 j.... De Lannoyte.

Op de 28 april 1697 heeft Jan De Bruyn Janssone, inwoner van deze parochie 't voorz. perceel leengoed bij koop van Jan Van Boom overgenomen en 't zelve in debita forma verheven voor hem en zijn huisvrouw en voldaan de hofsrechten coram Hendrik Verhasselt als stadhouder, Jan Cooman den oude over Peeter Van Breedam, Peeter Coeck, Guilliam Berckman en Hendrik Sybens resp. leenmannen van 't voorz. hof van Reymenant en ontleende leenmannen uit het leenhof van zijne eerw. van St.-Bernaerts tot Puurs, stellende zijn zelve voor sterfman en bezetman, die et anno ut ante, mij present als griffier De Lannoys 1697.

Op heden den 4den december 1723 is Jacques De Bruyn Janssone tot dit voorz. leen gekomen bij koop volgens kontrakte daar van zijnde de date also in de meergemelde geschied zijn de folio tegen de erfgenamen Barbara De Laet zijne huisvrouw was.

Mits de dood van de voorz. De Bruyn zo is tot het voorz. leen gekomen Helena Meeus, zijne tweede huisvrouw, welke voorz. Helena Meeus het voorz. leengoed heeft verheven en daarin wettelijk gegoed, zo ten behoeve van haar kinderen van wijlen Jacques De Bruyn, voor Jasper Maes als stadhouder, Jan Meeus, Peeter Speeckaert, Jasper Segers, respectieve leenmannen als ontleende leenmannen uit den leenhove van zijne eerw. abt van St.-Bernaerts onder Puurs, stellende haar zelve voor sterfvrouw en bezetsvrouw, waarvan zij gedaan heeft behoorlijke eed.

t'oorkonde als griffier Guilliam Verheyden

Op heden den 27ste mei 1764 voor mij Hendrik Zegers en Hendrik Janssens leenmannen van dezen hove compareerde Peeter De Bruyn Jacquessone en daar moeder af was Helena Meeus welke comparante mits de dood van zijn voorz. moeder Helena Meeus heeft den voorz. leenpand verheven en daarop zijn zelve gesteld voor sterf- en bezetman die gedaan heeft de eed van trouwe et satisfecit, mij present als stadhouder J.A. Aerts.

Op heden den 23ste augustus 1781, voor de heer Josephus Adrianus Aerts, stadhouder, Hendrik Zeghers en Rombout Stallaerts, leenmannen van dezen hove compareerde Maria De Bruyn, weduwe wijlen Petrus Apers, welke comparante, mits de dood van Peeter De Bruyn, haar broeder was, heeft het voorz. perceel land alsnu verheven tot haar behoef, als haar competerende als enige en universele erfgename testamentair van wijlen haar voorz. broeder, blijkende bij testamente gepasseerd voor notaris Walravens tot Mechelen residerende, present getuigen, in date 20 april 1781, alhier gezien; stellende zij comparante haar zelve op deze leenpand voor sterfvrouwe en Guilliam Apers, haar zoon, voor bezetman die gedaan heeft de eed van trouw et satisfecit t'oirconde als stadhouder J.A. Aerts stadhouder.

Leo Vermeulen